

ВПЛИВ НОРМ ВИСІВУ НАСІННЯ НА ПРОДУКТИВНІСТЬ ГОРОХУ

Бойко О.О., здобувач вищої освіти спеціальності 201 «Агрономія»

Городиська О.П., голова циклової комісії відділення «Агрономія»

e-mail: olesya_pv@ukr.net

ВСП «Кам'янець-Подільський фаховий коледж ПДАТУ»

Для нормального росту і розвитку рослин потрібна відповідна площа живлення, за якої вони будуть мати достатньо поживних речовин, води і сонячної енергії для створення необхідної вегетативної маси і формування зерна. Шляхом збільшення чи зменшення площі живлення можна підвищити ефективність мінеральних добрив. Продуктивність гороху найвища за оптимальної норми висіву, величина якої залежить від кліматичних умов, родючості ґрунту, попередника, удобрення, сорту, строків і способів сівби, якості насіння тощо.

Для певних ґрунтово-кліматичних умов важливо встановити оптимальну норму висіву сортів гороху. Норма висіву повинна забезпечити оптимальну густоту посіву. Розраховують її з урахуванням індивідуальної площі живлення рослин, і для гороху вона становить 100-130 см² [1].

Норму висіву встановлюють залежно від біологічних особливостей сорту і ґрунтово-кліматичної зони вирощування. Вона коливається від 0,8 до 1,4 млн схожих насінин на гектар [2]. У посушливих умовах висівають насіння менше, у зоні достатнього зволоження – більше.

Для формування високої врожайності гороху необхідно забезпечити оптимальну кількість рослин на одиниці площі, що досягається встановленням відповідної норми висіву. Як на зріджених, так і на загущених посівах урожайність та якість зерна істотно знижується. За низької норми висіву, навіть за певного зростання продуктивності окремої рослини, збори зерна з одиниці площі зменшуються, оскільки зріджені посіви неповністю використовують запаси поживних речовин і вологу. Зріджені посіви менш урожайні і сильніше забур'янюються. За надмірного загущення врожайність насіння істотно не збільшується, а якість його навіть погіршується. Загущені посіви страждають від нестачі світла, мають менш розвинуту кореневу систему, знижують біологічну фіксацію азоту атмосфери. Особливо потерпають при загущеному посіві рослини в посушливий рік, за нестачі вологи в період цвітіння, формування бобів і наливання зерна [3].

За надмірної норми висіву збільшується обсяг зеленої маси, загущені рослини формують менше бобів і зерен, рано і сильно вилягають, що утруднює процес збирання врожаю. Оптимальна густота рослин перед збиранням є критерієм правильності встановлення норми висіву під час сівби, що визначається шляхом проведення польових дослідів. Потрібно враховувати, що в різних ґрунтово-кліматичних зонах оптимальна густота рослин може коливатися і не залишається постійною впродовж вегетації [2].

Велике значення в технології вирощування гороху має норма висіву насіння, за допомогою якої можна сформувати стеблостій, який забезпечує найвищу продуктивність рослин. Норми висіву гороху залежать від зони

вирощування, особливостей сорту, посівних якостей насіння. Оптимальна норма висіву сортів гороху безлисточкового типу становить 1,2-1,4 млн схожих зерен на 1 га. Є рекомендації, за ранніх строків сівби норму висіву насіння збільшувати на 10%.

Згідно аналізу П.І. Грищука, норми висіву гороху можна систематизувати таким чином: для довгостеблових укисних сортів рекомендовані норми висіву становлять 0,8–0,9 млн, для сортів листочкового морфотипу – 1,0–1,2, а для зернових короткостеблових – 1,5 млн/га. Для високорослого вусатого морфотипу оптимальною є норма висіву 0,8-0,9 млн/га, а для сортів напівлисточкового, як і для сортів традиційного листкового морфотипу – 1,0-1,2 млн/га [1].

Установлено, що для ранньостиглих білоквіткових сортів гороху за оптимальних умов кількісна норма висіву становить 1,2-1,4 млн схожих насінин на 1 га, а для червоноквіткових сортів і пелюшки вона знаходиться на рівні 1,0-1,2 млн.

Зустрічаються дослідження, в яких автори пропонують збільшувати норму висіву для загущення посівів гороху, як метод боротьби з бур'янами.

Зустрічаються чимало суперечливих даних про вплив норми висіву на урожайність зерна гороху, що обумовлюється різними ґрунтово-кліматичними умовами, рівнем інтенсифікації технології вирощування тощо, що свідчить про необхідність подальшого проведення досліджень з оптимізації норм висіву нових сортів гороху з врахуванням особливостей їх живлення в умовах західного Лісостепу.

Отже, оптимальна густина рослин і забезпечення елементами живлення є найважливішими умовами, від яких залежить продуктивність посівів. Тому важливо вивчити, як саме різні норми висіву впливають на густоту та продуктивність рослин, а також на процеси формування елементів структури врожайності.

Список використаної літератури

1. Грищук П.І. Особливості встановлення кількісної норми висіву гороху посівного. *Зернобобові культури та соя для сталого розвитку аграрного виробництва України: матеріали міжнародної наукової конференції*, 11-12 серпня 2016 р. Вінниця. Діло. 2016. С. 81-82.

2. Лихочвор В.В., Петриченко В.Ф., Іващук П.В. Зерновиробництво. Львів. НВФ "Українські технології". 2008. 624 с.

3. Петриченко В.Ф., Лихочвор В.В. Рослинництво. Нові технології вирощування сільськогосподарських культур. 5-те вид., виправ., допов. Львів. Українські технології. 2020. 806 с.